

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Engelsholm Højskole

Aarsskrift

1943

Statens pædagogiske Skoleinspektion
København

Engelsholm Højskole

Aarskrift

1943

Statens
Pædagogiske Studiesamling
København V.

H

ANDLSBØGTRYKKERIEET I ODENSE

Statens
Pædagogiske Studiesamling
København V.

Siden sidst.

En højskole er egentlig en mærkelig foreteelse. Tilsyneladende ligger alt i stumper og stykker. Hvert halve aar nye mennesker i huset. Næppe har vi lært dem at kende, før de atter rejser, og hele det arbejde, som gik saa godt, afbrydes brat. Saa tar man fat paa en frisk med næste hold, for saa at ende paa samme vis. Det minder lidt om den kendte linje: Hen til kommoden og tilbaves igen.

Men hvad er det saa, der binder traaden sammen alligevel, saa det hele blir et fortsat løb mod maalet og ikke et ulideligt om igen. Ja, det kan forklares derved, at det arbejde, der gøres, er af personlig og aandelig art. Hvis det blot var kundskab, det drejede sig om, de samme regnestykker hvert halve aar, saa var der megen fare for trædemølle, og saa var det maaske netop en nødvendighed at staa saa upersonligt til arbejdet som muligt, saa det hele blot blev en nødvendig, men død gentagelse af den samme gavnlige ting. Det er der selvfølgelig ogsaa noget af i højskolearbejdet. Men i det egentlige ved højskolen er sagen netop den, at selv om man maaske gentager et stof hvert halve aar, som naar jeg f. eks. for hvert hold gennemgaar Brand og Per Gynt, saa blir den sag dog hver gang ny. Og hvordan det? Det ligger deri, om man gennem eller bagved det stof, man fortæller om, kan faa billedet frem af det centrale og afgørende i menneskelivet, for dette er altid nyt for hvert menneske og til enhver tid.

Det er det forunderlige ved aandens liv, at selv om det foregaar indenfor samme ramme med samme funktioner og udtryk, saa er det indholdsmæssigt stadig nyt og levende. Naar menneskenes børn elsker, gebærder de sig alle tider ens. Den sag kender vi ud og ind, og alligevel er kærlighedens væsen altid nyt og altid lige skabende og fornyende.

Hvor henter da denne livsyttring sit indhold, sin stadige fornyelse fra? Fornyelse, ikke blot som nogle vil mene begrundet deri, at det stadig er nye mennesker, der lever og oplever den. Nej, det ligger i noget andet. Det forklares derved, at det liv, som gir sig tilkende i kærligheden mellem mennesker, som vi kender den i de bedste og ædleste forhold har noget at gøre med det bestandighedsliv, det evighedsliv, som Gud engang skabte, som vi egentlig hører hjemme i, og som Gud vil give os igen, hvis vi vil modtage det. Skabt i Guds billede, det vil sige, at vi har hjemme i livets verden, det liv som trodser døden, det liv som

er af forunderlig art og aldrig stivner i død gentagelse. Men vi ved jo, at selv om vi er skabt i Guds billede, saa er vi kommet bort fra Gud selv og er blevet prisgivet vor egen dødelige begrænsningsverden. Men guds-ligheden er trods al verdens djævelskab dog uniskendelig, ja, soleklar, om vi blot faar øje derpaa. Og her er det, at det aandelige livs spejl er det sande genbillede af den virkelig levende verden. Det er dette aandens genbillede af det sande levende liv, vi søger at faa frem i vort højskolearbejde. Det er dette billede af virkeligt liv, som skal slaa igennem i sjæl og sind hos den ungdom, der vil lytte til et aandeligt livs vidnesbyrd iblandt os, saaledes at troen paa livet, det der er stærkere end døden, kan blive virksom og skabende i os og ikke blot en død antagelse, som vi klammer os til.

Det er dette, som er fællesskabet for os alle, og det er dette fællesmenneskelige, som knytter de bristede traade fra hold til hold, dette at vi kommer i forbindelse med det liv, som er sandhed og virkelighed, og som bærer hvor saa meget andet brister. Det er ikke et liv, som man opdrages til gennem pæne manerer, god optræden, rigtige tilrettevisninger, gode raad, moralprædikener, men det er et liv, som blir os givet som gave, og som former og danner os i sit billede, hvis vi vil lytte til den tale dette liv fører: aandens tale.

Naar vi siger, at højskolen er en personlig skole, saa tænkes der ikke blot paa det, at højskolemanden skal være en personlighed, en mand med syn og sans for aandeligt liv og med personlig myndighed til at tale derom, men saa tænkes der mere paa, at det vidnesbyrd, som skal komme til orde paa skolen, og som skal faa frihed i ord, kan gaa direkte ind i den enkelte elevs personlige liv og der faa frihed til at skabe et menneske ud af det stof, som sjæleligt findes der i forvejen. Det er altsaa baade som højskolelærer og som elev om at gøre, at man staar i tjenerforhold til det aandelige og virkelige liv.

Dette betyder ikke, at man saa bliver en »aandelig hønisse«, der puster sig op i overaandelighed, og som en ballon farer til himmels med et knald, efterladende en foragtet kødelig verden bag sig. Det betyder tværtimod, at man bliver medmenneske, at livet, som vi lever det i forhold til hinanden, faar mening, vægt og værdi, at livet i sin kødelige begrænsning faar et genskær af den sande virkelighed, som det ellers maa savne som blot og bar dyrisk funktion. Glæden ved at leve forvandles fra øjebliksherbuserelse til en daglig lykkelig fylde ved at opfylde den bestemmelse, der er givet os. Livslykken forhøjes, fordi det vi lever, og som vi ikke kan leve bedre, end vi gør, faar forbindelse og lighed med livet, som det virkeligt er, naar dødeligheden tages ud af det, og det faar lov at bestaa.

Se her er altsaa højskolens første og egentlige maal, at oplive de sjunkne aandere til ny daad og kraft, at forhøje livsudfoldelsen og gennem aand skabe virksomhed til liv.

Derefter kan vi udmærket sætte de vakte kræfter ind paa de opgaver, som kræves løst i det nødvendige, øjeblikkelige liv under historiens gang: Danmarks frelse i nødens tid, Nordens folkelige enhed, kulturens fremme og alverdens praktiske og nødvendige ting, — men jeg vil paa det bestemteste hævde, at uden en sand vækkelse til tjenersind under livets lov, blir der ingen kraft og heller ingen bestandighed i alle vore gøremaal. Det er sandt, som det er sagt af Grundtvig:

Vi har ej blot et fosterland
ved østersø og vesterstrand
at værne alle dage.
Vi har i aandelig forstand
et dejligt os forjættet land
at gæste og indtage.

Saaledes er det fat med højskolens maal og grundtanke, og det er denne aandelige virkelighed, der knytter traadene i vort ellers saa stykkevise arbejde. Og hermed være I gamle elever hilset til et nyt arbejdsaar i pagt med den sandhed om livet, som vi vil fastholde nu som før.

I sidste aarsskrift slap vi der, hvor vinterskolen begyndte. Vi havde sidste vinter ikke overfyldt, men fuldt hus, d. v. s. halvtredsindstyve. Det blev et godt vinterhold, ikkesandt, da vi først var kommet over begyndelsesgrundene baade for læreres og elevers vedkommende.

Winther Johansen var rykket frem paa den krævende post som førstemand, og som medhjælpere iøvrigt havde vi Erik Halvorsen, hvis musikbegavelse og skuespillertalent vi i stort maal benyttede os af, naar vi trængte til god underholdning, endvidere Elisabeth Hasselager, der med dygtighed klarede undervisningen af baade karle og piger. En af eleverne, Johs. Ross Sørensen, tog sig af karlegymnastikken. I køkkenet var der ny besætning, og fyringen og det øvrige udenomsvæsen forvaltedes af Mathias Jepsen, elev fra 1941—42.

Det var nær gaaet galt den første aften, fordi 13 elever manglede sengetøj. De stirrede blegnæbbede og rejsetrætte frem mod en dyneløs nat, men ved fælles hjælpsomhed gik det dog saaledes, at alle kom helt eller delvis under dyne.

Starten gik ellers godt nok. Der var flere søskende af gamle elever paa holdet, og det støtter altid og virker iøvrigt som en opmuntring og tillidsklæring til stedet og arbejdet, som gør, at man staar tryk og tillidsfuld overfor de iøvrigt fremmede ansigter.

En streg i regningen var det jo, at Halvorsen lagde ud med en vældig astmahistorie. Visse luftarter, hvis oprindelse antagelig stammer fra Knud Brahes tid c. 1693, forvoldte irritation i aandedrætsorganerne, saa der maatte store portioner medicin til for at overmande den historiske lufts skadelige virkninger.

Søndag den 8. november holdt foreningen: »Det frie Nord« et møde her. Jeg havde givet dem lov til at benytte salen, men havde iøvrigt ikke noget med mødet at gøre, udover at jeg nok kunde ønske at høre, hvad den forening bar i sit skjold. Manuduktør Wellejus talte, og jeg var derefter temmelig klar over, at formaålet ikke saa ganske laa paa min linje.

Den 22. november blev Bordings højskole i København indviet. Der var min kone og jeg med, og jeg var indbudt til at tale. Talen er trykt i sidste aarsskrift. Det blev en udmærket tur, og indvielsesfesten en udmærket fest og en god oplevelse. Der var indbudt en del af ungdomsarbejdets og skolens ledende mænd i hovedstaden med indenrigsministeren i spidsen. Der blev fra alle sider udtalt gode ønsker for skolen. Om eftermiddagen holdtes den mere officielle fest, og om aftenen talte Aage Møller for en mere hjemlig kreds. Bording havde faaet den store villa paa Dalgas Boulevard pænt udstyret og fyldt med elever, saa det var jo meget opmuntrende. Nu til november har han atter kunnet aabne skolen med fuldt hus.

November sidste aar var en meget mild maaned. Den 24. var dog søen islagt, men atter tøet den 25.

Sidst i november døde Jonna Sejgs fader, maleren Johan Sejg, og Jonna maatte derfor forlade skolen efter kun en maanedes ophold.

Søndag den 13. december havde vi møde i højskolekredsen med redaktør Helweg-Larsen og P. Marcussen som talere. Der var topfuldt hus, og det blev en meget interessant dag. Om aftenen samledes vi med højskolekredsens tillidsmænd i stuerne, hvor de to talere fortalte os interessante ting.

Julen gik hen i fredelighed trods verdensbranden derude. Den 5. januar mødte eleverne igen, og arbejdet kom snart i en god gænge. To nye elever mødte op, samt to studenter. Nu var søen islagt, og der var megen travlhed med sving og hop paa den blanke flade. Ulykker følger der altid med sligt. Kresten Olesen og Munk foranstaltede i ordets dybeste forstand et hovedsammenstød, og Svend Hansen flækkede hagen. Isførnøjelsen var dog kort, det blev tørt midt i maaneden, og siden havde vi meget arbejde med at rydde isbanen for sne og sjaap, men vejrguderne var haabløst drilagtige. Skiløb blev der heller ikke meget af.

Den 8. januar havde vi møde igen i højskolekredsen. Bukdahl og Engberg talte. Om aftenen talte Bukdahl igen for eleverne om realismen. Det var storartet. Derefter kaffe i stuerne med oplæsning.

Et par praktiske forbedringer foregik i februar. Vi fik pudset alléen op. Det var planen at faa den gamle, smukke allé fredet. Mange af træerne i den er over 200 aar gamle. Derfor maatte vi have alléen ordnet. Fredningen er nu gennemført, og vi haaber, at de skønne gamle træer dermed er bevaret for fremtiden. Endvidere blev tjørnehegnet om granskoven ryddet. Vi fik anskaffet kvasthugger, rundsav og motor, saa det var en stor flothed.

Vi havde møde den 19. februar, hvor Aage Møller og Ejnar Skovrup talte. Aage Møller blev til dagen efter, saa vi fik et ekstra foredrag af ham.

En søndag aften havde vi let underholdning for viderekomme; og saa naaede vi frem til fastelavnen, hvis højdepunkt som vanligt var ballet, der gik storartet. Vi opnaaede endogsaa en forlovelse med guldring, stud. jur. Jørgen Munk forlovede sig med Kirsten Boje. Tillykke!

Om søndagn foregik den traditionelle »kat af tønde« med forskellig anden halløj. Det værste nummer var med bundne hænder at æde en bolle. Om aftenen havde vi koncert og viseaften ved Halvorsen med flere. Mandag var der almindelig udflugtsdag.

Den 19. marts havde vi atter møde, hvor Meibom, Vesterlund, og jeg talte.

Saa mindes jeg noget med en luftdyse. Ved I hvad det er? Nej. Men I mindes nok, at huset en skønne dag fyldtes med kvælende røg. Mathias studerede alverdens regler for stokerfyr og fandt ud af, at en saadan dødkvælende røg lumskelig ved nattetid vil snige sig over hver sovende mand og kvinde, hvis luftdysen er stoppet. Men hvor var bæstet at finde? Vi dyngede teori paa teori. Først efter en opringning til ingeniøren i Aarhus spredtes taagen. Nu ved vi alle, hvad en luftdyse er, og hvor den findes. Det er altsaa oplysning, der skal til — — »er det saa kun om sivet« —!

Kan I huske det fine vejr i marts? Flik-flak paa plænen, badetur i voldgraven, kraftprøve med Knud Brahes kanon. Kirketerp blev nr. 1.

En ting skal I vinterelever særlig takkes for, nemlig at Wintther ved jeres offervilje fik startet biblioteksfondet med en kapital paa 121 kr. Vi haaber det fond vil vokse ad aare.

Paa den store valgdag holdt vi ogsaa valg her. Det var særdeles festligt. Det flød med sensationelle valgplakater i alle regnbuens farver. Det hemmelige valgmuseum i kælderen var snedigt sat op og øvede stor propaganda. Naa ja, — og saa vandt venstre alligevel.

Den sidste søndag havde vi vor festlige gymnastikopvisning for hinanden og hverandre, gensidig og skiftevis. Der var gode præstationer i kvindelig ynde og mandig styrke. Om aftenen fortalte jeg om forudsætningerne for vor skoles tilblivelse.

Saa kom den 30. marts med afsluttende foredrag og afskedsfest. Vinterholdet skænkede 50 kr. til flagfondet, hvilket var et nyt stort bevis paa offervilje. Flagfondet er nu fuldtegnet, og pengene ligger blot og venter paa, at rigtig flagdug kan faas.

Lad os mindes Grønnebæk og Fredberg, der i nattens brandstagende mulm, regn og storm startede deres udholdenhedstur over Fyn. Det var en bedrift. De lever stadig begge to.

Vinteren var vel tilendebragt. Det havde været en god arbejdstid med megen glæde. Vi sender her en hilsen og tak til vinterholdet for den gode tid.

Afskeden gik hastigt. I løbet af et par timer var alle borte, og

kun de tomme rum tilbage, hvor Elmars og Breums klagesange holdt de flygtende aander levende. De to herrer havde lovet at blive i 8 dage og planere den store plads foran slottet. Vejret var ikke helt efter deres behag, men arbejdet blev gjort, og nu er pladsen nydelig med tæt, grønt græstæppe.

Den 4. april skete den store og længe ventende begivenhed, en lille dreng kom til verden. Alt gik godt og vel, glæden var selvfølgelig uendelig stor, og vi har kun grund til at tro, at drengen er lige saa glad for livet, som vi er glade for ham. Han slaar i dynen og skriger højt af fryd — for det meste.

I april havde vi besøg af Bertel, Aksel, Sørensen og Korsbæk, der inspicerede de gamle slagmarker. Besøgene har gentaget sig.

Vi kom frem til sommerskolen med dens 23 elever. Vi kunde jo nok for økonomiens skyld have ønsket os bare 10 elever mere, men som skolehold betragtet kunde vi ikke have ønsket os det bedre. Søren Grønnebæk, Lis Andersen og Eva Agersted, der var gengangere fra vinterskolen, dannede et lille studiehold for sig selv. De sled bravt i det med regning, historie og andre ting. Lis er nu begyndt ved seminariet i Vejle, og Eva er paa Zahles seminarium i København, Søren er muligvis havnet paa Askov.

Esther Jeppesen fik det sørgelige budskab, at hendes søster var død. Hun rejste derfor hjem en tid, men kom heldigvis igen.

I maj døde valgmenighedspræst Anders Nørgaard i Vejstrup. Det var et stort tab vi alle led derved. Personligt staar jeg i stor gæld til Nørgaard, men jeg har det ikke som saa mange andre, at det er hans bøger, der har gjort indtryk. Paa mig virkede hans sjældne personlighed langt stærkere end hans bøger. Jeg er dybt taknemmelig for, at det er faldet i min lod at lære ham at kende. Jeg skrev en minderune over ham, som jeg ogsaa lader trykke her i vort aarsskrift. Mit digt skal staa her, fordi Nørgaard er meddelagtig i, at vi fik mod og styrke til at rejse vor skole.

Den 24. maj blev vor lille dreng døbt. Igennem mange aar har vi regnet Aage Møller for vor præst, og vi havde derfor bedt ham om at døbe drengen. Derfor foregik daaben her hjemme i ridder-salen, som var smukt pyntet med et blomstersmykket alter, hvorpaa stod et stort kors bundet af hvide blomster. Aage Møller prædikede og døbte derefter drengen med navnet Kresten. Det var en skøn oplevelse for os. Efter daaben samledes vi alle til middag i spisesalen hvor sang og tale skiftede.

Sommeren gik iøvrigt uden lyde, idyllisk som en sommer kan gaa paa Engelsholm. Mærkværdigt at ikke mange flere piger griber sjangsen for at faa en saadan sommer i saa smukke omgivelser. Naa — men vores stakkels eneste vildand fik 7 ællinger, og ugleerne havde store dununger, der sad paa taget og saa mærkelige ud.

Den 28. maj havde vi møde, hvor biskop Noack og valgmenighedspræst Barfod Pedersen talte.

Den 3. og 4. juli var elevmødedage. Det saa vi hen til med spænding, og vi blev ikke skuffet. Det blev et storartet møde, og

deltagelsen var over forventning. Ja, det er altid en forunderlig oplevelse at mødes med gode venner, og da især, naar vi har noget at samles om i fællesskab og enighed og noget at se hen til, og som vi ønsker at bekræftes i. Lørdag aften spillede Halvorsen for os. Søndag formiddag talte jeg over salmen: Guds ord blev aldrig bundet —. Om eftermiddagen var der foredrag af Frede Bording, Winther Johansen og mig. Søndag aften dansede vi den traditionelle folkedans med lidt moderne ind imellem, takket være Halvorsens evne til ogsaa den slags. Jeg har hørt fornuftige folk sige, at dette elevmøde var det bedste, vi endnu har haft. Vær vis paa, at det vil det næste elevmøde ogsaa blive! — eller maaske meget bedre. —

Den 10. juli havde vi atter møde med fhv. indenrigsminister Knud Kristensen og provst Krøgholt som talere.

En aften var vi alle inviteret ud til Karl Olesens i Kærboilling. Der vankede høj kaffe i haven, og derefter gik dansen paa plænen helt ind i den mørke nat. Aftenen sluttede med sang i stuerne. Vi var glade for den aften, saa hjemligt, hyggeligt og gæstfrit der er hos Karl Olesens.

Sommerskolen sluttedes den 31. juli. Det var en god og rig tid, der var til ende, det tør jeg sige uden at blinke. Vi sender de 22 piger, og den ene Søren, en hilsen og tak for den gode sommer.

Saa var der travlhed et par dage med at indrette alt til modtagelsen af Dansk Friskoleforenings aarskursus, som vi skulde huse fra 2. til 11. august. Det var vanskeligt at skaffe plads til de omtrent 100 deltagere. Nogle maatte bo i omegnen. Nogle sommerpiger var blevet her for at hjælpe med det hele. Kursus forløb i alle maader godt, tør jeg sige. Personligt har jeg altid befundet mig særdeles vel blandt friskolefolk. Det samme ved jeg min fader gjorde. I aarenes løb har jeg mødt megen forstaaelse og megen gæstfrihed blandt de folk, saa det var mig en særlig glæde, at jeg nu kunde byde dem ind i mit hjem og paa min egen skole.

I resten af august var der ro og stilhed her, og vi nød ferien herhjemme. Men ude i landet var uroen stigende. Vi ved alle, hvordan det endte. Jeg skulde ellers have været paa rejse i hele september og halvdelen af oktober, men alle møder blev jo aflyst, ogsaa vort eget efteraarsmøde.

Nu fik jeg saa endelig for en gangs skyld lejlighed til at se, hvordan Engelsholm tar sig ud i efteraarsdragt. Det har jeg ikke set før, fordi jeg hvert aar har været paa farten ude i landet. Paa en maade var jeg slet ikke ked af denne ufrivillige ferie.

I efteraaret blev der lavet om nede i »Stalden«. Winther vilde giftes, og han skulde have en lejlighed at bo i. Han har saa faaet tre værelser til det brug. Halvdelen af garagen blev inddraget, og ny skorsten sat op, saa der nu er kakkellovn i alle værelser dernede. Der kan saa bo lige saa mange elever som før. Desuden blev der indrettet træk og slip, vaskekummer osv., saa nu er alt i orden.

Allerede først i september havde vi fyldt til vinterskolen, og vi

har desværre maattet sige nej til mange. Vi kunde have haft over 100 elever, om vi havde plads, men det er vist meget godt, at det er, som det er.

Nu er vi netop gaaet i gang med det nye hold paa 60. Det tegner til en god vinter. Vor unge lærer hedder Noe Nygaard og er cand. mag. Winther har som sagt giftet sig engang i september og bor nu i »Stalden« med sin frue, Eva. Fru Winther underviser i dansk og regning og særhold. Endvidere er Inger Balle her igen i vinter. Hun underviser børnene og har gymnastik med eleverne.

Vi haaber, at vi faar en god arbejds vinter.

Ja, som jeg begyndte med at sige, saa er det en underlig ting at holde højskole. Nu sidder vi her igen med huset fuldt af fremmede mennesker, og det er saa sært at tænke paa, om det nu skal lykkes for os ogsaa denne gang at faa det rette fællesskab frem, at faa alle disse nye, som endnu ikke kan vide, hvad det hele egentlig drejer sig om, til at lytte og til at se, hvad for en rigdom, der dog af Gud er givet os i det, som vi kalder menneskelivet. Vi ønsker jo alle, at vort liv skal blive rigt og godt, men vi er tit saa daarlige til at virkeliggøre vore ønsker. Men det maa dog stadig staa fast, at hvis vi skal have haab om, at livet skal forme sig som et sandfærdigt menneskeliv, da maa vi lade os forme og danne i sjæl og sind og tanke af den menneskeand og den folkeand, som Gud har sat som vor læremester, den menneske- og folkeand, som Gudsanden har skabt i sit billede. Det er dette, vi vil give frihed for paa vor skole.

Nu inden jeg slutter min aarsoversigt, hvor jo kun det ydre skelet kan ridses op, og hvor det indre indhold i den forløbne skoletid kun kan være tilstede som en virkelighed i jeres minde derom, vil jeg sende jer alle en hilsen og en tak for samarbejde i de aar, der er gaaet. Og hvorfor ikke nu, hvor jeg skriver til venner, som ikke vil misforstaa, sige, at vi er glade, fordi vi gennem tilgangen til vor skole mærker, at I arbejder med os og sender os nye elever, — men husk saa paa, at nu er tiden inde til, at I skal arbejde paa sommerskolen 1944! Vi maa til sommer have lidt flere end sidste sommer. Bare 10 mere, saa er det godt. Gaa i gang med sagen!

Og hermed sender vi jer ønsket om en glædelig jul og et godt nytår med snarlig fred paa jord.

Jeres

Gudrun og Sune Andresen.

Til Pastor Anders Nørgaards Minde.

Mel.: *Hvad kvidrer I om, I spurve graa —*

*Han segned lyst en foraarsdag,
mens løv blev grønt om lande,
ja, midt i sin kamp for Herrens sag,
han faldt med mulm om sin pande.
For Gud en tjener i et og alt,
det saas paa hans færd: paa ham var der kaldt
med tegn af gudsfigrene grande.*

*Af kæmper fik verden mange slags,
mens Herrens dage rinde.
De kæmper, der bøjed sig som aks,
vil Gud i kornneg binde.
Af dem skal folket faa kraft og marv,
ved dem skal vi gro og løfte vor arv,
ved dem skal vi vejene finde.*

*Ja, midt i vort svage danske folk
fik Gud oprejst en kæmpe.
Guds kærligheds ord blev han en tolk
med styrke mer end med læmpe.
Han kendte kærligheds stærke bud,
der tjente han selv, der mødte han Gud,
der maatte han kampene kæmpe.*

*Med pennen i haand og ord i mund,
med hjertet som det skabtes
lysvaagent for alt paa jorderigs grund,
med ve for livet som tabtes,
hans liv var viet til kampens kaar,
der fandt han sin daad, der fandt han sin vaar,
der saa han gudsbilledet skabtes.*

*Han løstede Grundtvigs tunge arv,
afklared dybt hans tanker,
han skænked til hele folkets tarv
vort aandsliv blomstrende ranker.
En genskabt fremtid, en nyvakt tro
af værkerne hans vil hvælve sin bro
hen over vort fædrelands banker.*

Han vidste, at kun ved bad og bord
 er Jesu ord at finde,
 at kun i det snævre lille ord
 vil livenskilderne rinde,
 han slog med vælde den gaade fast,
 saa teologiens taage brast,
 og Herrens naade kan skinne.

For tidligt den brast, den bue stærk,
 som han fik lov at spænde,
 tilbage staar dog hans hænders værk,
 som lys i hjertet kan lænde,
 til ny oplysning om livets kaar,
 til danskernes trøst i fredløse aar,
 til aandelig frihed at sende.

Thi takker vi Gud paa sorgens dag,
 fordi vi ham fik givet,
 at Gud dog endnu for kærligheds sag
 en saadan kæmpe gav livet.
 Hos ham vi sporer i tro og daad
 Guds vilje med os, hans kærlige raad;
 — det viser, hvad her han har givet!

S. A.

Højskolens historiske grund.

Skamlingsbankens sol lyser over den danske højskole. Det store folkemøde paa Højskamling den 4. juli 1844 blev en indvielse for højskolen, ikke blot derved, at Grundtvigs tale paa Skamling formede sig som en indvielsestale for den højskole, sønderjyderne var i gang med at rejse i Rødding, men mere derved, at paa Højskamling talte dansk folkeaand gennem Grundtvigs røst, og folket hørte ordet klinge, vakt som det var gennem tidens folkelige trængsel og gennem den usikkerhed, man følte, paa grund af kongens sprogpænt. Her havde man aaret før paa selvsamme sted holdt den første store skamlingsfest som en tak for kongens reskript af 1840 om indførelse af dansk retssprog i Nordslesvig, og nu aaret efter stod man her igen med sindet fyldt af skuffelse og uro, fordi kongen nu havde kludret saa grundigt i sprogsagen, saa P. Hjort Lorentzen ikke mere kunde tale dansk i Slesvigs stænderforsamling.

Nationalliberalismen satte tingene i skred i Sønderjylland og vakte endelig danskheden i landsdelen fra Kongeaa til Sli til bevidsthed om, at frihed kun eksisterer i national-folkelig udførelse. Det var dette, der omsider var slaaet igennem, ogsaa blandt hovedstadens liberale, og det var grunden til, at Grundtvig fandtes i deres midte, da »Det Skandinaviske Selskab« ombord paa damperen Kristian d. Ottende stævnedes mod Skamling med de liberale førere ombord. Paavirket af forholdene i Sønderjylland og de sønderjydske personligheder, især Flor, Paulsen, Hjort Lorentzen og P. Chr. Koch, havde Orla Lehmann, Ploug og de andre liberale endelig faaet fat ved den rigtige ende og var blevet forvandlede fra liberale til national-liberale. Forholdene i Sønderjylland fremtvang noget saadant.

Grundtvig var hverken national eller liberal, men folkelig frihedsmænd, hvilket er noget væsentlig andet. Han holdt fast ved enevælden, for saa vidt han stadig var overbevist om, at folkefriheden i Danmark bedst vandtes derved, at kongehaanden (kongemagten) og folkestemmen (folkets frihedslængsel og frihedskrav) lykkeligt kunde samarbejde mod maalet, som det var sket før i vor historie. Det havde han set under Frederiks d. VI (bondefrigørelse, neger-slaveriets ophævelse, de raadgivende provinsialstænder) og mere vilde følge under Kristian d. VIII. Men nu kunde det ikke nægtes, at stænderforsamlingerne havde skuffet, og sprogpæntet havde afsløret, at kongehaanden ikke fulgte

folkestemmens krav. Derfor var det blevet klart for Grundtvig, at nu maatte folkestemmen tale med Gjallarhornets klang. Han tøvede derfor ikke med at tage mod Orla Lehmanns indbydelse til Skamlingsbankefesten. Vel var de nationalliberale førere politisk bestemte og idebestemte, der hvor Grundtvig var folkelighistorisk forankret, men paa Skamling var de eet, fordi der ikke taltes liberal politik, men dansk »nødvendighed«.

Det var den nyvakte dansk-folkelige tale, der lød paa Skamling til rejsning af et aandeligt Danevirke. Som nævnt var det, hvad Grundtvig kaldte »den danske nødvendighed«, som her kom til mæle, nemlig: Kærlighed til fædrelandet, som er den sande odelsret og al friheds ophav. Derfor overlevede aanden fra Skamling langt nationalliberalismen, derfor gennemlevede den det nederlag i 64, som nationalliberalismen døde af for aldrig mere at genopstaa, og derfor genopvakte aanden fra Skamling efter nederlaget, og derfor staa den sin prøve den dag i dag.

Den 4. juli 1844 blev en skæbnedag og en genfødsel af dansk folkelig livsvilje.

Her skal ikke gentages, hvad der kan læses mangfoldige andre steder, hvorledes mødet paa Højskamling forløb. Men her mødtes da Grundtvig for første gang med det brede folk, og her bekræftedes det for ham, hvad han i mange aar havde drømt, at vækkende tale paa dansk havde lydhørt øre i det jævne folk. I fem kvarter holdt han de 10.000 tilhørere fangen, og ordet sprudlede og sprang fra hans mund, saa han selv maatte undres derved. Da han hjemme nedskrev sin tale, siger han i forordet, at i opskriften vil ogsaa »fattes meget baade alvor og gammen, der lever og dør sammen med det lydige, det fuglevingede, ord, som jeg aldrig har fundet saa let, saa flydende, saa kækt, saa forvovent og saa lykkeligt paa mine læber som mellem Skamlings-bankerne — —.«

Her blev da omsat i virkelighed og med levende ord den frie folkelige tale, som Grundtvig hidtil kun havde tolket ved skrivebordet, ved foredrag i en mindre kreds, eller bedst i poesien. Men her levede det og fløj det ud blandt folket og slog rod.

Det levende og talte ord havde en gang før lydt i Danmark med lignende vækkende og skabende kraft, nemlig da Henrik Steffens glemte sit manuskript og talte frit til sine undrende tilhørere. Nu klang det igen, og denne gang atter i en historisk frugtbart stund, hvor folkets øre var vaagent for levende tale.

Saaledes som det frie ord skal og bør lyde paa den danske højskole, saaledes har det sin rod i ordet fra skamling. Endnu kan vi i den tørre opskrift af Grundtvigs tale ane den stormende frihed, hvormed ordet lød:

»Derfor, op, I danske mænd, haand paa værket! Lad Danebrog vaje stolt paa højskolen som I grunde, som den vaje paa bølgen blaa, endnu i Kongedybet, trods havets Elefant og Englands den største vovehals, men som Danebrog vil aldrig vaje mere, hvis

ikke en dansk højskole snart lærer folket at skatte og at bruge sit modersmaal, og med folkeandens kraft at forfægte sin naturlige ret, ikke blot til at blive ved at tale dansk, men at tiltales, at raadspørges, at høres og at føjes, at styres og ledes paa dansk, saa de fremmede, efter ordsproget, maa stikke fingeren i jorden og lugte, hvor de er, lære at synge med de fugle, de er iblandt, eller lære at tie, skik følge eller land fly!«

Paa vejen hjem fra Skamling sang studenterne ombord paa skibet, da man passerede Sjællands Odde, Grundtvigs digt til Willemoes. Grundtvig selv fremsagde de skønne strofer: De snekker mødtes i kvæld paa hav — — —. Men aanden vilde ikke hvile, — — og den er aldrig helt gaaet i blund siden. Da solgryet steg over havet, og damperen stod ned gennem Øresund, var Grundtvig paa dækket og fremsagde et drapa, der netop var skabt i hans vældige begejstring:

Ordet lød som tordenbrag,
rulled over skoven,
ramte og som tordenslag,
kasted glans paa voven.
Tændte baal i kæmpefavn,
tændte Skamling-højens bavn
med de klare luer.

Ryst din vinge, Odins ravn!
glem nu ej dit galder!
Skamling-højens aftenbavn
græder guld for Balder,
løser Odins søn fra Hel,
skaber nordlys-dag i kvæld
over Dovres isse.

Vi har græs, og vi har korn,
vi har gode heste,
vi har ogsaa Gjallarhorn,
blik paa fælles bedste.
Lyder hornet højt i sky,
hele Norden staar paa ny,
nær ved Danevirke.

En højskole for den voksne ungdom, hvor sand oplysning om menneskelivet paa dansk kunde gives gennem det levende ords vidnesbyrd, var Grundtvigs store tanke. Naar frihed skulde blive folkearv, hvadenten det nu maatte ske under enevælde eller under en anden styreform, saa maatte folket blive sig selv bevidst. Folkestemmen, som Grundtvig talte om, maatte frigøres, saa den kunde udtrykke, hvad der inderst var dansk nødvendighed og folketarv. Derfor skulde den personlige tænkeevne og det personlige hjerteliv vækkes og udvikles hos danskerne, saa de ikke kunde rendes overende af enhver nymodens flagreide. Danskerne maatte rystes ud af de vante dyner, af sogne og almuelivets indsnævring. Danskerne skulde blive medmennesker med fast rod i de af fortiden givne vilkaar og med vaagent blik og levende sans for nutidens krav.

Fra 44 til 48 gik det med raske skridt frem mod folkestyre. Grundtvig var betænkelig. Han havde sans for virkelighed og vidste, hvor farligt det var at give folket frihed, hvis det ikke evnede at bruge den ret og heller ikke evnede at frembringe de mænd og kvinder, som virkelig var et udtryk ikke blot i deres ideer, men i væsen og hjerte for dansk folkeliv.

Grundtvig var ikke revolutionsmand i ydre forstand. Hvad vaaben og vold frembragte kunde ikke opbygge en ny verden og kunde ikke være bestandigt. At det onde undertiden kun kunde bekæmpes med sine egne vaaben var en anden sag, men den revolution, han ønskede, maatte være forankret i virkelighed og ikke blot i ide, maatte springe frem af et sandt folkeligt liv og ikke blot være en tidsbølge, en opfanteret begejstring.

Naar han saa ud over Evropa, hvor revolution paa revolution havde raset og blot ført til fortræd, saaledes som 1789 over Gillo-tinen førte til Napoleon, var det jo klart nok for ham, at dette ikke var vejen. Folkehjertet skulde vækkes, og folkestemmen tale og blive eet med folkets regering.

1848 blev skæbneaaret for vort folk og et voldsomt brydningsaar for Grundtvig selv. Han, der var fredselseren fremfor alt, maatte sende sine sønner ud i krigen, ja, han maatte endogsaa selv lægge sit ord og sin velsignelse til, at de meldte sig frivilligt. I et af de skønneste digte han har skrevet, taler han derom og gir et mærkeligt vidnesbyrd om den kamp, det var:

Det er en underlig en hellig stund,
naar gamle fader beder sønner unge,
fribaarne som han selv paa kirkens grund
gaa sjæleglade did, hvor kugler sjunge,
hvor, som det synes, himlen ej har stemme,
hvor fred er husvild, og hvor død har hjemme.

Det er en underlig en hellig stund,
hvis hjerte har den gamle end i livet
og tro paa, hvad der gløded i hans mund,
og syn derfor, at selv er han som sivet,
og haab derom, at sønner hans vil træde
i fædres spor til fader-aandens glæde.

Men hvad mig trøster over alle savn,
som livets lys i kamp med dødens skygge,
det med et hjemligt og et venligt navn
jeg kalder Nordens aand og Danmarks lykke,
som mødes immer brat paa sære baner
til godt forlig som Asers pagt med Vaner.

Derfor I sønner af min ungdoms viv,
og sønner alle af vor fælles moder,
gaaer hen og vover eders unge liv
hinanden tro som søster kæk og broder,
som Nordens kæmpeaand og Danmarks lykke
i krig for fredens blomst i bøgens skygge.

Saa var det skik i Nord fra hedenold,
 og kristendom er ingen krysterlære,
 den byder kæmpen kun det bedste skjold,
 det største løvemod, den sidste ære,
 den vil med glans sit segl paa pagten trykke
 imellem Nordens aand og Danmarks lykke.

Saaledes hilser da Grundtvig sine sønner tillykke med i daad at indfri, hvad han selv i en livslang strid havde fattet som sandhed. Dette er ikke en mand, hvis sind er ødelagt af blege selv-lavede og selvhyttende ideer, men dette er en mand i pagt med virkelighed.

I et andet digt fra dette aar ser han ud over Evropa og ser, hvorledes man skrigrer paa frihed i folkets navn for saa at tvinge folkefrihed frem ved revolutionens vold. Det var stik modsat af det, Grundtvig ønskede, og kunde aldrig føre til virkelig folkefrihed, men blot til, at den klike, der var mest hensynsløs, tog magten i frihedens navn:

Rullende torden med slag i slag,
 flyvende storme og brusende bølger,
 jordskælv og hysten og vaabenbrag,
 kappes med døden som skogrende følger,
 brøler med latter fra hav til hav:
 Frihed og lighed og broderskab.

Sort er nu solen og maanen rød,
 aanderne blegne og hjerterne bløde,
 sangenes omkvæd er blod og død
 og kun til skyerne løftes det røde,
 dødnings tralle fra hav til hav:
 Frihed og lighed og broderskab.

Elsker da ingen nu fred paa jord,
 fryder nu ingen sig længer ved livet? — — —

Han vender sig da mod Norden og ser, at:

Frihedens hjem er det høje Nord,
 der den mod freden ej spænder sin bue,
 frihedens aand er den stærke Tor,
 fredens gulløkkede Sif er hans frue. —

Folke-lighed er et nordisk ord,
 læmpeligt løser det lighedens gaade,
 Aser og Vaner gør eet i Nord,
 aanden og hjertet tillige mon raade.

Og naar det saa tilføjes, at Aserne er et udtryk for kraft og styrke, og Vanerne for kærlighed og tro, saa kan der ingen som helst vanskelighed være ved at faa øje paa, hvad Grundtvig ansaa for Danmarks og Nordens forunderlige lykke: at kraft og kærlighed hører sammen, som mand og kvinde, og at i samhørigheden derimellem virkeliggøres dansk folkelighed.

Men Grundtvig vidste, at frihed ikke kan tages med vold, den kan kun vindes i samme forhold, som man evner at bære dens forpligtelser. Frihed vindes ikke, fordi et folk kasserer en konge og indsætter en præsident eller omvendt, men den vindes kun der, hvor folket som helhed formaar at frembringe mænd og kvinder, der er folkelige, altsaa i Danmark danske før de er noget andet, mænd og kvinder hvis hjerte og sind er et udtryk for den folkelighed, der sætter sig i tjeneste hos den skaber, hvis vilje gælder i alle ting.

Da aanden fra 48 greb det danske folk, og folkestyret indførtes, var Grundtvig derfor ikke blindt med paa den sag. I august 48 skriver han:

Folkeligt skal alt nu være
trindt om land fra top til taa,
noget nyt der er i gære,
det selv tosser kan forstaa.
Men kan alt, hvad brister hødes
med det ny som først skal fødes,
ved man ogsaa, hvad man vil,
mer end brød og skuespil?

Endnu engang maa han forklare det folkelige rod:

Byrd og blod er folkegrunde, — —

siger han, og det er ikke noget uvæsentligt, men det afgørende ligger dog paa en anden bov:

Til et folk de alle høre,
som sig regner selv dertil,
har for modersmaalet øre,
har for fædrelandet ild.

Det var altsaa en ganske fri sag at være dansk, men hovedsagen det var den at have øre for modersmaalet og ild for fædrelandet. Og naar dertil føjes de to sidste linjer i digtet:

Hvad der end gaar op og ned
dansk er immer kærlighed,

saa er vi helt paa det rene med Grundtvigs syn paa den folkelige danskhed, som han ønskede, folkehøjskolen skulde vække: en kærlighedspagt til folk og land af samme virkelige art som den kærlighedspagt, vi hver personligt møder i forholdet til fader og moder og hjem, altsaa et personligt liv, som skaber og danner vort væsen og vor tænke- og væremaade paa dansk. En kærlighed til livet, som vi kender det personligt. Det er nemlig sprunget ud af Guds vilje og maa leves til hans ære.

En højskole, der kunde vække det danske folkeliv som et godt og kærligt menneskeliv, var nu Grundtvigs tanke mere end nogen-sinde. Ti skal folket evne at styre sig selv og leve og bestaa i

gode som i onde tider, i frihed eller i tvang, da maa folket oplyses om menneskelighed, folkelighed og kristelighed, som er den sandeste form for værdigt liv. Og der, hvor dette grundfæstes i de livsforhold, som Gud har givet os at leve i, der blir det bestandigt, medens tiderne og deres idealer maa skifte. At binde det danske til det kristne, for at det derved kunde faa værdi udover sig selv, og at binde det kristne til det danske, for at det derved kunde forvandles fra teologi til virkelighed, det var Grundtvigs stræben, og det var til tjeneste derfor, at han ønskede en folkehøjskole rejst, hvor dansk ungdom, og derfor dansk fremtid, kunde faa hjælp til at finde sin naturlige styrke og sin frigjorte virkelighed.

Grundtvigs egne planer om skolen i Sorø blev aldrig til virkelighed, og det behøver vi i dag ikke at begræde. Den var utvivlsomt blevet noget andet, end hvad Grundtvig selv gennem sine folkelige tanker maatte ønske. Sorø-tanken vilde være ønskelig den dag i dag, men dertil vilde kræves en fuldstændig omlægning af hele vort universitets- og skolevæsen. Grundtvig ønskede nemlig, at Sorø-skolen skulde være en saakaldt medborger-skole, hvor de bedste blandt landets ungdom kunde sidde paa skolebænk med de unge, der ad akademisk vej var uddannet til at overtage statens embeder. Der laa en stærk social tanke bag Sorø-skolen, eller dengang hed det vel demokratisk. Den vordende embedsstand skulde mødes med det brede folk og omvendt, og i fællesskab skulde de møde dansk aandsliv i en personlig form gennem skolens lærere.

Dette var godt. Men der er ingen tvivl om, at højskolen, som vi fik den, og som den skabtes af tidens og vor histories nødvendighed især efter 64, kom til at skære langt dybere end Sorø-skolen vilde have gjort. Det havde været en vanskelig sag at forme Sorø-skolen saadan, at Grundtvigs folkelige og kristelige grundtanker var blevet ført frem med saa stor kraft og som et saa levende personligt vidnesbyrd, som det blev tilfældet gennem de mænd, der senere førte Grundtvigs skoletanker ud i folket.

Sune Andresen.

Det store bud i loven.

Da jeg for nogen tid siden var til selskab en aften sammen med nogle af mine gamle kammerater, kom vi ind på at tale om *myter* og deres betydning, navnlig i forbindelse med højskolen. Jeg hævdede deres velegnethed til at oplyse om grundvilkårene for vort menneskeliv og prøvede ved et par eksempler at give udtryk for, hvad der kunde ligge i sådan en myte. Heroverfor var der imidlertid en af deltagerne, der med stor styrke gjorde gældende, at alt det kunde det jo være fornøjeligt nok at høre på, og myterne kunde i det hele være gode til tidsfordriv, men når talen drejede sig om at lære folk *at leve* — og det er jo på en måde det, højskolen inderst inde vil — så var det noget helt andet, det kom an på, nemlig dette ene at lære dem *at elske sin næste* eller »hjælpe sine medmennesker«, som han vist egentlig mere mådeholdent udtrykte sig. Og det er jo rigtigt. Såfremt vi da er kristne, må vi indrømme, at det er hele sagen, når talen er om, hvordan vi skal leve. Har han da ikke ret: at vi må holde os til dette ene punkt og lade alt andet ligge? Kan vi end ikke nå idealet, at elske vor næste som os selv, så må vi dog i det mindste forsøge på det og gøre det lidet, vi kan.

Sådan er der sikkert mange, der ser på det. Men jeg synes, de glemmer een ting, og det er dette, at det har åbenbart ingen værdi for Gud, at vi prøver på at hjælpe vor næste, når vi gør det for at opfylde et lovbud. Det fører uvægerligt til farisæisme. Sådan er vi mennesker nu engang. Den ene hånd må ikke vide, hvad den anden gør; ellers løses der, hvad enten vi vil være ved det eller ej, en indre tilfredshed med os selv. Skal vi hjælpe vor næste, så skal det være, fordi vi overhovedet ikke *kan* lade være, fordi vi er så himmelglade, at vi for enhver pris *må* dele vor glæde med dem, vi færdes imellem eller kommer forbi på vor vej. Glæden skal fylde os, så der ikke bliver mindste plads til selvretfærdighed, så vi ikke gør de »gode gerninger« for i mindste måde at indlægge os fortjeneste hos Gud eller mennesker. Vi må ikke gøre det, fordi det er et bud i loven, noget, vi »skal«, hvis vi vil være fuldkomne. Men det skal være os en indre nødvendighed, så vi ikke kan holde ud at være til, hvis ikke også alle de andre bliver glade.

Vi har sikkert alle stundom oplevet ligesom et kort glimt af dette, for et øjeblik været besat af så dyb en glæde, at den tvinger os til — eller rettere *befrier* os til — at gøre noget for at glæde vore nærmeste eller måske dem, vi tilfældigvis møder. Men det er så sjældent, det sker, og så kortvarigt, skønt vi i sand-

hed har grund til at være glade hver time og hvert minut, vi lever, til at lade os fylde med glæde dag for dag, *fordi Gud elsker menneskene* sådan, at han gav sin søn, den enbårne, for at vi ikke skulde fortabes, men have et evigt liv. Dersom det virkelig for alvor kunde gå op for os, hvad det betyder, så vilde vi springe af glæde, og så vilde alt det andet komme af sig selv. Men i almindelighed når vi ikke dertil. Det bliver højst til et solstrejf, en varm og taknemlig glæde, der ved visse lejligheder for et øjeblik kan skyde frem i vort sind, når vi ligesom mærker Guds omsorg for os. Men vi lader snart vore bekymrings skydække lukke sig tæt om os igen, til trods for, at vi bestandigvæk dag for dag er inde under Guds ufattelige kærlighed.

— Det fortælles om den unge Kristen Kold, at da han var 18 år gammel, havde han en svær tid, hvor han hverken vidste ud eller ind og var dybt nedtrykt i sindet. Men den kendte lægprædikant Peder Larsen Skræppenborg hjalp ham ved netop at gøre ham opmærksom på, at Gud elsker menneskene, og han må have sagt det på en sådan måde, at det virkelig blev nyt og *levende* for Kold, for skønt han jo var jyde i sind og skind og tilmed thybo, så blev han helt ellevild og vidste ikke, hvad han skulde stå på, men løb rundt i byen og fortalte det til alle dem, han mødte. Han syntes, at de skulde dog også vide det. Det var denne oplevelse, Kold siden grundede sin højskole på, eller måske rettere: det var den ene grundpille; den anden var oplevelsen af ånden i 1848. Og når vi, efter fattig evne, også holder højskole, så er det, trods alt, det samme, der ligger bagved, selv om vi måske ikke har haft de stærke oplevelser, Kold havde.

Men skal vi kunne modtage Guds kærlighed og åbne os for den, så gælder det først og fremmest om at forstå, at vi trænger til den og er hjælpeløse uden den, viet til fortabelse og undergang. Vi kan godt sige, det er *syndserkendelsen*, der skal vækkes hos os. Jesus Kristus er nu engang kun kommet for at frelse syndere; det er dem, han henvender sig til. Den, der ikke kender sig som synder, vil i grunden altid føle evangeliet som noget uvedkommende, han ikke rigtig har brug for. Han behøver ikke at genfødes. Han synes måske nok, det er helt rart, han i sin tid blev døbt — det er altid en vis »betryggelse« — men han bliver ikke ør af glæde ved at tænke på sin dåb, hvor Gud antog ham personlig som sit barn. — Men den sande syndserkendelse vækkes ikke ved at prædike bål og brand, helvedes ild og skærsildens pine — den bliver derimod levende i os, når det ret for alvor går op for os, hvilket herlighedsliv vi oprindelig er født og båret til, fordi Gud har skabt os i sit billede, skabt os til fællesskab med ham og derfor nedlagt kræfter i os, som er af guddommelig art, og som endnu bærer spor af denne deres oprindelse trods synd og død.

Det er netop dette, myterne giver udtryk for. I dem har folkets tro og håb og dybeste længsel fået kød og blod. Som den røde

tråd igennem dem går gråden for det tabte guld, bevidstheden om hvad vi har mistet, og at vi aldrig kan få det igen ved egen hjælp, for »sejrløse falder kæmper alle«. I myten møder vi både glimt af Guds billedet og vor egen samtidige afmagt. Derfor fortæller vi myter. I samme grad de virkelig bliver levende for os, i samme grad beredes jordbunden i os for Kristus. Det er intet mindre, det drejer sig om. »Føler vi ej i vort hjerte, vi oprandt af gudeæt, ej vi føle kan med smerte, at vi arted os kun slet, kun med spot det ord vi møde, at genløse og genføde Gud os vil som sine børn.«

Vi lærer ikke at elske Gud, blot fordi vi får at vide, at vi skal. Men når vi virkelig får syn for — og det kan myterne hjælpe os til — at vi sidder på bunden af en brønd og har siddet der længe i kulde og mørke, ganske afskåret fra ved egen hjælp at kunne komme op i den herlighed, vi mindes der er oppe i dagens lys, så omfavner vi den, der omsider kommer og trækker os op. Når vi først har set og erfaret, at Gud elsker os ganske uforskyldt, så er der mulighed for, at kærligheden til ham også kan spire frem i vort sind, men jeg tror heller ikke før, når der skal være sandhed i det. Vor kærlighed til Gud er kun en genspejling af hans kærlighed til os, når den fanger bund i os. Vi er ikke i stand til at elske af os selv, heller ikke vor næste. Månen kan nok lyse på jorden, så det bliver til gavn, og den på månen igen, men ingen af dem ejer lyset i sig selv. Solen er den eneste kilde. Skal månen derfor lyse på jorden, kan den kun gøre det med den side, der vender mod solen. Dette må vi ikke glemme. Vi kan ikke elske vor næste som os selv, undtagen vi elsker Herren, vor Gud, af hele vort hjerte og af hele vor sjæl og af hele vort sind. Det må nævnes først. Og forudsætningen for det hele er Guds kærlighed til os og i os, den, der ikke kan gennemvarme os, før vi får fjernet skydækket og afsløret os som det, vi er: syndere mod Gud og mod det billede af ham, han har skabt os i. Denne afdækning og erkendelse tjener myterne til. Den folkelige forkyndelse, der er deres indhold, kan derfor bane vej for modtagelsen af det glade budskab ved at åbne vore hjerter.

Frede Bording.

I forbindelse med ovenstående lille stykke sender vi vore gamle elever og alle »Engelsholmere« en hilsen herindefra. Vi har det fremdeles godt. Vi har 34 elever på vinterskolen, d. v. s. alt hvad vi paa nogen måde kan stoppe ind. Deriblandt er der atter i år enkelte »gamle« fra Engelsholm, og det er vi glade for. Vi håber, vi får en god vinter sammen trods de skærpede forhold, vi lever under. Og så ønsker vi jer alle en glædelig jul!

Københavns folkehøjskole i nov.

Sigrid og Frede Bording.

Ord.

De fleste af de ord, vi bruger for aandelige ting, har saa mange munde smagt paa, at de er blevet usmagelige. Engang var de maa-ske rene og straalende, engang skabte de ligesom nye verdener for undrende menneskehjærter, engang var de aabenbaringer. Men det blev ikke ved. Man begyndte at forklare dem, at lægge meninger ind i dem, at *bruge* dem til nu det og nu det formaal. Man spandt dem ind i et væv af snak. Og en dag var de gamle og golde.

Vi er ved at gaa til i de ord. Da de første gang blev talt, laa der i dem denne explosive livskraft, som betyder handling. De var levende. Det kunde de oftest ikke blive ved med at være, for mennesker tog dem til indtægt for smaa private sandheder. Nu falbydes de paa gader og stræder. Fra talerstole, fra radioapparater og aviser, fra bøger og ugeblade, fra teatre og biografer kommer de marcherende i rækker og geledder, kønt ordnede, men gjort mekaniske, livløse, tomme og prunkende. De skal virke ved deres masse og deres larm.

Og vi lager imod dem. Vi lader dem indkvartere i hjærne og hjærte, lader de hæslige, forvrængede skikkelser raade og regere, til der ikke er andet tilbage end en ørkenlignende tomhed.

Skal vi da laase vor dør for ethvert ord? Om nu en dag det ord blev sagt, som ikke talte for en sandhed, men for sandheden? Sæt, der lød et ægte ord, et ord, som virkeligt kunde bruges?

Nej. Ikke saaledes. Naar ord *bruges*, bliver de blot til organiseret støj. Ord skal ikke bruges til noget. De skal *være* og virke ved at være. Af sig selv og uden vor haandkraft.

Lad os trøstigt lukke op for ethvert ja og nej. Lad os ikke forsøge med jordemoderhjælp. Lad det spæde liv — ordet, der fødes — spire og gro i stilhed.

Og lad os saa ikke bruge flere ord om det.

Arne Winther Johannsen.

Guds Ord blev aldrig bundet.

I den nye Udgave af Højskolesangbogen (13. Udg.) blev Antallet af Salmer udvidet en Del, og blandt de nyoptagne Salmer af Grundtvig er der nogle Stykker, som ikke findes i den almindelige Salmehog, men som sikkert vil få deres Plads i en kommende Salmehog, fordi de er værdifulde og vægtige Salmer. Derfor vil der også være meget vundet ved, om nogle af disse Salmer ved Højskolesangbogens Hjælp kunde blive taget i Brug og blive kendt af flere iblandt os, hvad der skulde være Mulighed for, når det er sådan, at Højskolesangbogen er en af de mest solgte Bøger i disse År, så der hvert År må udgives et nyt, stort Oplag af den.

En ikke mindre væsentlig Grund til at gøre Brug af disse Salmer, der hidtil ikke har været kendt af ret mange, er den, at nogle af dem taler til os på en mærkelig Måde, som om de var skrevet netop til os, skønt de blev til før omkring ved Hundrede År siden, — altså helt tilsvarende til, hvad vi finder i Sange som »Kærlighed til Fædrelandet« og »Ingen har Guldtårer fældet«.

Således har Grundtvigs Salme »Guds Ord blev aldrig bundet« (Nr. 163) på en mærkelig nutidig Måde Bud til os. Når man lærer den at kende og bliver lidt fortrolig med den, kan man opleve, at den jævnlig kan melde sig og stilfærdig nynne sit Budskab, sit Vidnesbyrd, sin Bekendelse i éns Sind og kan være med til at give én Frimodighed i en mørk og lange Tid.

Den erindrer os om, hvor megen hård og ond Modstand, Vorherre Jesus Kristus mødte her på Jord. Han kom fra Gud; han bragte Mennesker Guds Ord, ja, var selv Guds levende Ord her på Jord; han var den eneste, som havde det evige Livs Ord. Om ham kan vi synge:

Guds Ord blev aldrig bundet,
end ikke i den Nat,
da Mørket havde vundet
sin største Sejr og Skat:
da Judas hjalp vor Fjende
Vor Herre selv at binde
i Dødens Urtegård.

Og Grundtvig minder om, at selv da Vor Herre hang på Korset, og Fjenden så åbenbart syntes at have overvundet ham, da havde han dog stadig det evige Livs Ord:

Ej Kirkeklokker kime
om Julemorgen så,
som i den sidste Time
det klang fra Læber blå:

I Dag, trods al Vanære,
du sandelig skal være
med mig i Paradis!

Ud fra dette levende Minde — om Livet, som trodser alle Fjendens Angreb, kan Grundtvig så vende sig imod de Magter og de Mægtige, som ned igennem Tiderne har søgt at lægge Guds Ord i Lænker. Gang efter Gang i Lobet af den kristne Menigheds Historie har Mennesker rejst Kamp imod den og har søgt at slå den ned, idet de regnede med, at Menighedens Ord kun var et almindeligt Menneskeord, som stød og faldt med dem, der tog det i Munden. Og hver Gang er disse Angribere kommet til kort.

O, hvor kan I da tænke,
I Magter! hvor som helst,
at lægge det i Lænke,
som har på Korset frelst
og stod så op af døde
i Påske-Morgenrøde
trods Romer-Sværd og Spyd!

Selve den Kendsgerning, at Menigheden består trods alle Angreb, ja, endda har bredt sig stadig videre ud iblandt Folkeslagene, kan tale til os om, at Guds Ord ikke kan bindes. Og når vi i vor Tid må opleve, at stærke Magter rejser sig for at lænkebinde det kristne Budskab og om muligt udrydde det, så skal vi hente vor Frimodighed af den Forvisning, at Guds Ord ikke er afhængig blot af svage og små Mennesker; for det er netop ikke blot Menneskers Ord, men det er *Guds* Ord.

Thi skal på Bånd og Lænke
for Tanke, Tro og Ord
en Kristen aldrig tænke
med Frygt og Angest stor;
det har slet ingen Fare,
at Gud jo vil bevare
den Frihed, han har skabt.

Og Gud kan det;

thi selv i Helved findes
ej Lænker, hvormed bindes
kan Hånd og Mund på Gud.

Det er godt at møde og at kende et sådant Troens og Frimodighedens Vidnesbyrd, der også kan hjælpe os til at høre, hvor meget der ligger i de kendte Ord »at end lever den Gamle af Dage«.

Og så ønsker vi en god og glædelig Jul og sender en venlig Hilsen til vore Kendinge blandt Engelsholm Højskoles Elever.

Karen Margrethe og Sven Brandt.

„Harpens Kraft“.

Kan man få noget ud af at fordybe sig i en folkeviser? Er det ikke noget gammelt noget, som ikke vedkommer os moderne og oplyste mennesker det mindste? Lad os se på en!

Villemand og hans brud leger guldtavl. Men »for hver en gang Guldtavl på bordet rendte, så mange lårer den jomfru fældte.« Villemand får at vide, hvad der er årsag til hendes gråd. Hun har oplevet, at hendes to søstre på deres bryllupsdag druknede i åen Blide. Hun er angst for, at den samme skæbne skal ramme hende. Der må i åen være en magt, som uden al tvivl også vil kræve hendes liv. Villemand lover at hjælpe sin brud. Når hun skal over åen, skal 100 svende ride ved hver side af hende. 12 riddere skal føre hendes ganger, som har fået røde guldsko. Men der mangler et søm i hestens ene sko. Den skrider, og jomfruen synker trods alt i dybet. Hun beder om hjælp, men trolden har vist sin magt, og Villemand formår intet! — I sin længsel og ulykke spiller Villemand paa sin gulddharpe. Han spiller på en så gribende og indtrængende måde, at trolden ikke kan modstå det. Den tvinges op af dybet både med Villemands brud og hendes søstre. Villemand »slog over hende skarlagen små, så løfte' han hende på ganger grå.« Der blev holdt bryllup, og alt endte på bedste måde!

Er det kun denne lidt eventyrlige fortælling, digteren har villet have frem i sin vise? Unægtelig forekommer den en at være fjern fra al sund sans og fornuft! Er det ikke fuldkommen meningsløst, at et menneske kan reddes op af dybet blot ved noget så luftigt som harpetoner! Men der gemmer sig måske noget andet bagved det hele!

Folkevisesangeren digtede ikke for at høste ære og berømmelse, men for at tjene! Han følte sig grebet og forpligtet til at give sine tanker og oplevelser videre. Hans opfattelse af livet ligger gemt i de fortællinger, han benyttede sig af. Ikke i en bestemt udtalelse, men i helheden. — Hvad er det så, digteren har villet give udtryk for i »Harpens Kraft«? Hvem er vandtrolden? Hvad skjuler sig under navnet gulddharpe? Den harpe, der har magt til at redde og befri et menneske!

Mon ikke trolden er udtryk for det, der vil gøre sig til hersker over mennesket. Det, der helt vil binde det til et ufrit virke og gøre det afhængigt af det materielle og tidsbestemte. Der var ingen, der trods de allerstørste anstrengelser formåede at hjælpe møen op af dybet! Villemand stod afmægtig overfor det og bad Gud hjælpe. Vil det da sige, at mennesket ikke selv formår at frigøre sig, men fuldt ud er prisgivet det onde?

Her er det så, at harpens kraft viser sig. Villemænd spiller på den — mere og mere indtrængende. Man aner, at han har tro på, at trolden kan bekæmpes. Det utrolige sker. Gennem sin kærlighed vinder Villemænd sin brud tilbage. Harpen må være et billede på kærlighedens magt. Den magt, som kæmper mod det usande og onde, som gør fri og ubundet og løfter ud af egoistisk selvkredsen. Mennesket er ikke fuldt ud prisgivet det onde, men kan frigøres — ikke ved selvarbejde, men ved »harpens kraft«. — Det er vist ikke for meget at sige, at visen om »Harpens Kraft« er et billede på kampen, som enhver må føre for at vinde noget af det sande og værdifulde, noget af selve livet!

Elisabeth Hasselager.

En Hilsen.

Mon ikke det gaar de fleste, der har været paa Højskole, saadan, at naar Skoletiden er forbi, saa synes man, at det har været alt for kort en Tid, man er slet ikke færdig til at rejse hjem.

Der var mange Ting, man skulde have klaret endnu, man naede slet ikke at faa læst alt det, man skulde, ej heller fik man Klarhed over mange af de Spørgsmaal, der melder sig.

Tankerne gaar ofte til den Skole, man nu har faaet Tro og Tillid til, der hvor man følte, at Livet levedes stærkt og rigt, og man drages uvilkaarligt mod de Steder igen.

Saadan er det da gaaet mig. Mine bedste Timer har jeg tilbragt paa Højskolerne.

Og derfor har jeg nu begyndt paa et 2-Aars Kursus her paa Elbæk Lærerskole, hvor vi bliver uddannet til Lærere baade i Friskoler og Højskoler.

Undervisningen er meget alsidig, lige fra matematiske Opgaver til Afhandlinger om Stærkodder o. m. a.

Anne Marie Mikkelsen og Arne Søvsø Hansen er her jo ogsaa. Vi drøfter ofte Engelsholm, hvorfra vi har saa mange gode Minde og fælles Bekendte.

Og med Haabet om, at der stadig er unge, der søger Skolerne, og at der saaledes stadig maa blive Brug for Lærere, ofrer vi Tid og Kræfter paa Arbejdet her.

Naar der atter bliver Fred ude i den store Verden, hvad vi jo haaber snart maa ske, saa skulde dansk Ungdom gerne kunne samles ad Frihedens Vej til ærligt og godt Arbejde i Gymnastiksalen og andetsteds, hvor man ikke blot møder op, men af bedste Evne ogsaa søger at fylde sin Plads.

Til Jer, som var paa Engelsholm de første to Vintre, baade Lærere og Elever, vil jeg gerne sende en Hilsen og Tak for, hvad vi har delt med hinanden.

Og jeg haaber, at I, som nu staar i Arbejdet paa »Engelsholm Højskole«, stadig maa faa Mod og Kraft til at føre Skolen videre til Gavn for vort Land.

Johannes Bech,
Elbæk Lærerskole.

Haabets Lys mildner Angsten.

Naar jeg paa en mørk Efteraarsdag sidder og lader mine Tanker kredse om den Lysets Tid — Juletiden — da denne Hilsen skal udgaa til gamle Venner, som jeg fik Lov til at opleve nogle af Livets bedste Øjeblikke sammen med, er det med Angst i Sindet for, hvorledes det skal gaa vort Folk. Maaske er denne Angst før den Tid vejjet paa Verdenshavets oprørte Bølger og mine Tanker fundet for lette. Danmarks Skæbnetime nærmer sig.

Vi mindes de forunderlige Dage paa Engelsholm. Vi har meget at takke for fra den Tid — jeg ingeniunde mindst —. Da blev der saaet noget i vore Hjerter. Det var Ord og Aand med Virkelighedens Styrke, der skal gøre os stærke til at løfte vort Folk op af Fornedrelsen. Vi følte den Gang Livets Alvor og Byrde. Det gjorde os sikkert mere lydhøre, saa vi lærte at trænge ind til det dybeste og mest holdbare i Menneskelivet. I er nok alle enige med mig i, at i Dag ser det mørkere ud, og Byrden føles tungere end den Gang, vi voksede paa det gamle Slot. Hvorfor? Alene fordi Afgørelsens Stund er nærmere. Vi føler Prøvelsen stærkere.

Paa eet Punkt lysner det stadig, som ogsaa den Gang. Vi vaagner nationalt. Den nationale Opvækkelse rummer baade noget godt og noget farligt. Vi lærer nu, hvad det er at være danske, hvad det vil sige, at Gud har en Plan med et Folk. Men bliver vi blot nationale, er det for lidt, og vi duer ikke til den Opgave, der stilles os i Dag. Der er Tegn paa, at vi har meget svært ved at naa længere end til det nationale. Vi, som voksede paa Engelsholm, lærte ogsaa noget om den Guds Plan, og dermed har vi faaet det, der kan vække os folkeligt og aandeligt. Det er en Skat, der er betroet os, og værner vi ikke trofast om den, forspilder vi vort Liv.

Vaagner Danmark folkeligt og aandeligt, styrkes vi afgjort paa den indre Front, saa Gud kan give sin Velsignelse. Men her er vi ogsaa ved det mest krævende Kærnepunkt. Forstaar vi, hvad det betyder, da ser vi ogsaa, at Gud prøver os, om vi duer — og det saa det batter noget. — Da kastes vi mellem Angst og Haab. For hvordan staar vort Folk i det folkeligt og aandeligt? Her er Angsten stærkest, naar jeg ser ud over Danmark. Men endnu stærkere er Haabet, naar jeg husker, at der er nogle — maaske de færreste, men dog nogle — der har lyttet og stadig lytter til det Ord og den Aand, Mennesket skal tjene. Da dannes der duelige Mænd og Kvinder. Vi kan i Minderne ved en Julehilsen mødes, hvor det sker. Jeg tror, der i vort Folk ligger en dybere aandelig Grund, hvor Krigens Gru skal prelle noget af. Da blandes Angsten med

en stille Glæde, der styrker Haabet. Kender vi denne dybe Grund, føler vi Guds dødstunge Krav til os i Dag; men vi bliver ogsaa stærke, saa vi vil og skal sejre og blive et Aandens Folk. Her kender vi som gamle Engelsholmere hinanden i vor Pligt og i vort Ansvar for vort Folk. Har vi forstaaet Talen om Ord og Aand, kan vi ikke svigte, og gør det heller ikke, om Gud vil give os Kræfter.

I Haabet om, at Bethlehemslyset atter maa varme vore Hjerter til et fornyet Liv, hilser jeg alle gamle Venner i Ønsket om, at Gud vil bevare Danmark.

Hans K. Nielsen.

De alt for rigtige.

Naar man har været paa Højskole og kommer hjem igen, er det naturligt, at man føler sig opfyldt af en varm Iver og Begejstring. Disse fem henholdsvis tre Maaneder har jo været en stor Oplevelse. Man har oplevet mere, end man ellers gør paa flere Aar. Har ens Sind tidligere været fuld af Tvivl og Modsigelser, har man syntes, at alt var tomt og indholdsløst, saa har man nu til Gengæld faaet Orden paa det Hele. Man har faaet gode Kammerater, med hvem man har oplevet fornøjelige Ting, og man har — ikke mindst i Foredragstimerne — følt, at det er muligt at leve i en højere Virkelighed, end den, vi til daglig træder rundt i.

Og nu drager man saa hjem for at lave om paa sin egen saavel som Naboens Tilværelse. Men saa kommer Hverdagen og Arbejdet med sine højst nøgterne men paatrængende Krav og trænger Højskolen lidt paa Afstand. Saadan sker det da for de fleste, og det er kun naturligt. Det er ikke saadan, at det, man hørte paa Skolen, bliver mindre sandt for een, men man er kommet i et andet Forhold til det. Man bliver klar over, at i disse Maaneder var Oplevelserne sammenpresset; de var koncentreret Oplevelse. Nu bliver der længere og længere mellem de lyse Stunder, og selv om man burde kunne indse, at det naturligt maa være saadan, saa bliver man maaske lidt bange og skuffet over sig selv. Ikke mindre nedstemmende er det jo ogsaa, at man mærker, at der ikke er sket nogen væsentlig Forandring med een til det bedre. Man er som før — med de selvsamme Skavanker o.s.v., o.s.v.

Men vent nu lidt. Det kan jo være, at det Hele ikke er saa galt, som man i første Øjeblik er tilbøjelig til at tro. Det er jo nemlig en ganske fejlagtig Antagelse, at Menneskene skal gaa rundt og befinde sig i en stadig Tilstand af Salighed. Vi er kun almindelige Mennesker, vor Tilværelse maa derfor ogsaa forme sig ret almindeligt. Faa af os er i Stand til at komme i en saa stærk løftet Sindsstemning som Kold var, da han Kl. 12 om Natten vækkede sine Naboer for at forkynde dem, at Gud er Kærlighed. Ikke blot er det svært for os at komme i en saadan Sindsstemning, men det vilde ogsaa være umuligt for os at bevare den. Vi maa erkende, at der er lange Afstande imellem de Øjeblikke, hvor vi føler os løftet ud over os selv. Men vi skal ikke fortvivle af den Grund og tro, at det er os, der er noget i Vejen med. Saadan er det nu engang at være Menneske, som du og jeg. Har man toppet, maa man dale. Efter Søndagen maa der komme en Hverdag, og det er vel godt det samme. Ellers følte vi næppe virkelig Søndagens Værdi.

Imidlertid er der nogle Mennesker, der ikke kan slaa sig til Ro med en saadan Erkendelse. De vil absolut hele Tiden leve paa Højden, og kan de ikke det paa naturlig Vis, saa prøver de at presse sig derop. De vil ikke ned paa Jorden og leve et almindeligt Menneskeliv, de vil ikke omsætte det, de har hørt, til almindelig Hverdag, men foretrækker at lade sig bære af en Stemning, der bliver mere og mere uægte, jo stærkere de frempresser den med Vold. For mange ligger der en stor Fare i dette, og Grunden er vel nok den, at de ikke har annammet det egentlige i det, de har hørt. Det er en Kendsgerning, at der gaar mange Højskoleelever fra de forskellige Skoler rundt med deres Forstandere henholdsvis Lærere ufordøjet i Maven. De prøver ikke at omsætte det lærte til Liv. Derfor lider de ingen Nederlag, men de bliver til Gengæld saa irriterende »rigtige«, at de næsten ikke er til at være i Stue med.

Endnu værre bliver det naturligvis, hvis al deres Rigtighed bliver til Arrogance og Overlegenhed over for de »Stakler«, der ikke har set Himmalaya. En god Beskrivelse af den Fare fandt jeg i et Brev fra en Elev. Han skrev: »Jeg kom hjem til Sognet fuldt og fast overbevist om, at nu skulde jeg rigtig til at ruske op i de søvnige Sjæle derhjemme, for de var vel nok irriterende. De havde intet set og intet hørt, og de havde slet ingen Forestillinger om, hvad de skulde udrette. De kendte ikke Danmarks-historie og Litteratur som jeg, de havde ikke hørt Mytologi og anede sikkert end ikke, hvem Odin og Thor var. Jeg gik altsaa omgaaende igang med at ruske op i dem, men jeg blev meget hurtig dukket. Og lidt efter lidt blev jeg klar over, at det vist var mig, der havde den forkerte Indstilling. Det gale var ikke, at jeg vilde arbejde for noget bedre, men at jeg var saa overbevist om min egen Fortræffelighed, at jeg forspildte ethvert Gran af Ret.«

Saa langt dette Elevbrev, der jo egentlig i en Nøddeskal rummer hele Problemet »de altfor rigtige«. Jeg kunde have nøjedes med at citere det, men disse Linier skulde have et dobbelt Formaal. De skulde sige til dem, der, efter at være kommet hjem, føler Hverdagen mere haardhændet, end de regnede med, og at har de gennem deres Højskoleophold faaet skabt en Reserve, de kan tære paa i mørke Tider, saa kan de ikke forlange mere.

Og de skulde endvidere sige til dem, der tager sig selv for højtideligt, at intet er saa godt som at smile ad sig selv og blive klar over, at man ikke bestandig kan sidde paa en vaad Sky og spille paa Harpe

Og saa ellers forøvrigt en rigtig venlig Hilsen til alle gamle Elever fra jeres
Erik Halvorsen.

Noter.

Cand. teol. Georg Langkjær, som i vinter er lærer hos Frede Bording i København, sender hermed en hilsen til alle gamle elever.

☆

Vi sender en hilsen og tak til alle, der i aarets løb har sendt os breve og hilsner. I maa vide, at I gør os en stor glæde ved at skrive til os og fortælle, hvordan det gaar jer. Mange gode og fyldige breve har vi faaet, og de har alle været med til at give os glæde ved arbejdet her og lyst til at fortsætte. Vi haaber paa mange gode breve fra jer i det nye aar.

☆

Nu maa I ikke glemme at indsende den vedlagte giroblanket. Der staar »Dansk Tunge« paa den, men det skal I ikke lade jer forvirre af, det er blot for nemheds skyld, at vi bruger samme girokonto. Betalingen gælder elevforeningen.

☆

Elevmødet afholdes den 1. og 2. juli 1944.

Husk at sende Girokortet!

Søspejlet.

Voldgraven.

Banen ryddes.

.Egteparret Winther.

Grethe, Ragna og Gerda.

Paa glatisen.

De første trin.

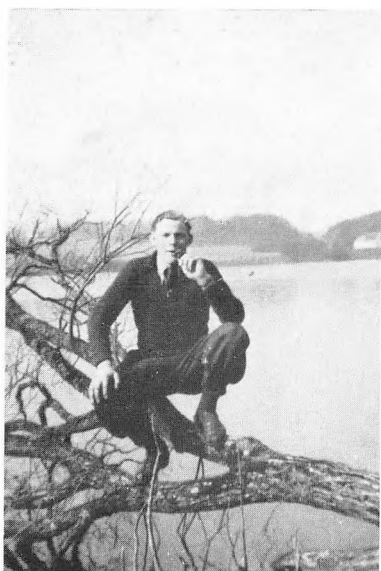
Sommer i marts.

Honisser.

Drengen er indeni.

Elmar.

I Hundehullet.

Rolf og Halvorsen.

En kæmpeaal.

Haandarbejde.

Havearbejde.

Thora og Frida.

Lis og Eva.

INDHOLD

Siden sidst. Af <i>Sune Andresen</i>	3
Til Pastor Anders Nørgaards Minde. Af <i>Sune Andresen</i> ..	11
Højskolens historiske grund. Af <i>Sune Andresen</i>	13
Det store bud i loven. Af <i>Frede Bording</i>	20
Ord. Af <i>A. Winther Johansen</i>	23
Guds Ord blev aldrig bundet. Af <i>Sven Brandt</i>	24
»Harpens Kraft«. Af <i>Elisabeth Hasselager</i>	26
En Hilsen. Af <i>Johannes Bech</i>	28
Haabets Lys mildner Angsten. Af <i>Hans K. Nielsen</i>	29
De alt for rigtige. Af <i>Erik Halvorsen</i>	31
Noter	33